

Izgradnja održive budućnosti: uloga ESG u transformaciji poslovanja i društvene odgovornosti

Sonja Konakov Svirčev

MENADŽERKA ZA DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE, DIVERZITET I INKLUSIVNOST - ERSTE BANKA

U ovom izdanju ESG Chat, istražujemo kako se ESG faktori suštinski integrišu u poslovanje, posebno u bankarskom i finansijskom sektoru. Razgovarali smo o značaju 'S' stuba u ESG, kao i kako ovaj aspekt utiče na strategiju, poslovne odluke i društveni uticaj kompanija.

Kao ekspert za "S" u ESG, možete li odrediti ulogu i značaj društvene odgovornosti u ukupnom korpusu pitanja u oblasti ESG?

Društveno odgovorno i održivo poslovanje nije novi način poslovanja. Odavno sve ozbiljne kompanije sa jasnom vizijom i misijom razvoja i opstanka svog biznisa čine dodatne napore kako bi obezbedile dodatnu vrednost za zajednicu u kojoj posluju. Strateški pristup društveno odgovornom i održivom razvoju, proaktivno bavljenje ESG agendom i nastojanje da se da doprinos ostvarenju Ciljeva održivog razvoja UN-a jasno su podvukli važnost sinergije različitih znanja, iskustava i resursa i ukazali da je neophodno da se kontinuirano prate izazovi, osluškuju potrebe, uči, menja poslovanje i udružuju snage sa drugim zainteresovanim stranama.

Često se kroz istoriju govorilo o društvenoj odgovornosti u kontekstu filantropije, korporativnog davanja i volontiranja. Međutim, to je veoma pojednostavljeno razumevanje. Kada se sve to još stavi u kontekst promocije u cilju nadogradnje dobre reputacije dešavalo se da se utroši više sredstava u reklamne svrhe nego što se uloži u konkretnu aktivnost, program ili inicijativu. Upravo iz tog razloga, vremenom je ovakav pristup zapravo pojedine odveo ka lošoj reputaciji i negativnom imidžu.

S druge strane, svi igrači koji su društveno odgovorno poslovanje priglili na pravi način, strateški ga integrirali kroz sve sfere svog poslovanja od korporativnog upravljanja, preko načina kreiranja, proizvodnje i plasiranja svojih proizvoda i usluga na tržište, postavljanja otvorene dvosmerne komunikacije sa svim interesnim grupama, klijentima, zaposlenima, partnerima i čitavom zajednicom osluškujući njihove potrebe izgradili su snažne temelje etičnog, odgovornog, održivog, a samim tim i stabilnog poslovanja. Ovakve kompanije su više nego spremne dočekale ESG - Environment, Social, Governance agendu.

Jedna od gorućih tema našeg društva jeste očuvanje planete, te ne čudi što se mnogo više priča o E stubu. Ipak nikako manje važan je S stub koji predstavlja društvo i njegove interese: ostvarivanje osnovnih ljudskih i radnih prava, ali i raznolikost, inkluziju, jednakost, ravnopravnost, etičnost i bezbednost. Ipak sve počinje i završava sa ljudima! Poražavajuće je da mi još uvek govorimo o ostvarivanju osnovnih ljudskih i radnih prava, ali to je činjenica.

Stoga svi zajedno treba da radimo na izgradnji društva koje postavlja i neguje zdrave, etične i inkluzivne osnove, omogućava jednake šanse svim učesnicima, negujući diverzitet kao jedan od izvora potencijala i snažnih mogućnosti. Naravno da to nije uvek lako i jednostavno, ali je jedino ispravno i održivo.

...nikako manje važan je S stub koji predstavlja društvo i njegove interese... Ipak sve počinje i završava se sa ljudima!

Kako vidite relevantnost ESG faktora kod nas, posebno u sektoru bankarstva i finansija? U kojoj meri se pristup društveno-odgovornom poslovanju i ESG faktorima promenio u poslednjih nekoliko godina?

Banke kao finansijske institucije oduvek su imale dvostruku ulogu. Kao i svaka kompanija, banke najpre moraju da vode računa o svom poslovanju što je regulisano ne samo velikim brojem zakona propisanih od strane regulatornih tela, već i internim procedurama i politikama koje pak nekada mogu biti i složenije, jer dodatno prate evropske i svetske standarde. Sa druge strane, kako je bankarski sistem krvotok finansijskih tokova privrede i ličnih finansija pojedinaca, banke imaju mogućnost, obavezu i odgovornost da svojim etičnim, transparentnim i odgovornim poslovanjem u skladu sa ESG agendom utiču na klijente, partnere, dobavljače, konkurente, i na društvo u celini.

ESG agenda je zapravo naredni korak u razvoju održivog i odgovornog poslovanja koji nam je doneo preciznije definisane zahteve, mere, pravila, jasniju zvaničnu regulativu odgovornog poslovanja i njegovog izveštavanja. Jasno je da je krovni cilj ovako planiranog i usklađenog delovanja svih sektora i industrija opstanak društva i planete kroz skrining kako onoga što je dobro definisano i urađeno do sada, tako i onoga što mora da se menja i unapredi. Više se nijedan biznis ne može posmatrati zasebno, izolovano... Svi činimo deo jednog sistema u kojem svako ima jednako važnu ulogu. Jer potezi i postupci svakog pojedinca mogu imati uticaj na ostale, a upravo taj uticaj može da se sagleda i izmeri kroz ESG metriku.

Stoga ESG agendu treba da posmatramo i razumemo kao šansu i mogućnost da unapredimo sebe i svoje poslovanje. Iako možda deluje da se kompanije „takmiče“ ko će brže, bolje i više, suština je da ovde svi igramo u istom timu i da je pitanje samo kada ćete uskočiti u ovaj brzi voz i koliko ćete biti kreativni, inovativni i spremni da se uhvatite u koštač sa izazovima.

Na koji su način pitanja vezana za društvenu odgovornost integrisana u strategiju i procese Erste banke? Koje su aktivnosti u fokusu banke na ovom polju? Možete li nam dati primere konkretnih inicijativa?

Erste Banka je osnovana kao prva štedionica u Austriji davne 1819. godine i to u pokušaju da se jedan društveni problem reši na preduzetnički način. Naime, sveštenik Johan Baptis Veber je sa svojim sledbenicima – da ih nazovemo tadašnjim socijalnim preduzetnicima postavio za cilj formiranje ustanove koja će omogućiti svim članovima društva da ostvare pravo i zadovolje sve svoje finansijske potrebe bez obzira na njihovo poreklo, stepen obrazovanja, vrstu profesije i dr. Upravo tako je nastala prva štedionica koja je osim navedenog odmah imala dodatni cilj: a to je da deo profita vrati društvu koje je podržalo njegovo osnivanje. Jasno je da je društveno odgovorno i održivo poslovanje utkano u naše korene i poslovnu filozofiju od samog osnivanja... Vrlo sličnu istoriju imala je i Novosadska banka koju je Erste kupila u Srbiji 2005. godine, što je dodatno ojačalo ovakvu viziju delovanja u Srbiji.

Naša Banka je još pre 15 godina definisala i implementirala prvu strategiju društveno odgovornog poslovanja kroz 6 ključnih stubova: korporativno upravljanje, odgovornost ka zaposlenima, odgovornost ka klijentima, odgovornost u lancu nabavke, odgovornost ka zajednici i odgovornost ka životnoj sredini. Sa jasnom vizijom da sve što radimo mora da ima dodatnu vrednost za naše društvo otvorili smo dvosmernu komunikaciju sa svim stejkholdeima: slušali smo ih, učili, sarađivali, menjali se prateći turbulentne promene, izazove i savremen trendove.

Bili smo hrabri i činili smo određene iskorake među prvima poput: razvoja socijalnog bankarstva namenjenog početnicima u biznisu, socijalnim preduzećima i organizacijama civilnog društva; razvoja angažovanih donatorskih programa za mlade na temu ključnih društvenih problema njihovih lokalnih zajednica u saradnji sa partnerima širom zemlje; postavljanja programa korporativnog volontiranja; od uvođenja reciklažnih akcija do pokretanja zelene tranzicije i zelenog bankarstva; razvoja edukativnog programa na temu finansijske pismenosti i osnaživanja za najširu javnost – ErsteZnali, kao i za najmlađe: Čuvari Zmajevog blaga; strogih standarda i pravila u skladu sa održivim razvojem u tenderskim procesima; sve do podizanja bankarskog poslovanja na viši nivo razvojem i uvođenjem koncept finansijskog zdravlja svih naših klijenta. Među prvima smo potpisali Principe osnaživanja žena UN Women i UN Standarde ponašanja za preduzeća u borbi protiv diskriminacije LGBTIQ osoba.

Erste je jedan od osnivača i prvih članica Globalnog dogovora UN u Srbiji, Forum za odgovorno poslovanje, Srpskog filantropskog foruma, Nacionalnog saveta za društveno odgovorno poslovanje i dr. Delili smo svoje iskustvo i znanje, ali i učili od drugih, ipak najveći benefit ovih inicijativa su uvek bila udružena delovanja i zajedničke akcije.

“Na sreću, većina kompanija, posebno one koje su članice međunarodnih grupacija i posluju i van teritorija naše zemlje, proaktivno primenjuju i više standarde ESG okvira.”

Na koji način ESG regulativa utiče na poslovanje u sektoru bankarstva i finansija, naročito u pogledu pristupa socijalnim aspektima poslovanja?

Zakoni, preporuke i okviri postoje, ali izazovi nastaju u praksi prilikom njihove primene. Iako se oni menjaju i unapređuju prateći EU okvire, to ponekad ide prilično sporo, često se ne uvažava realna slika prakse u zemlji. Takođe, vrlo često nedostaje adekvatna podrška za implementaciju. Na sreću, većina kompanija, posebno one koje su članice međunarodnih grupacija i posluju i van teritorija naše zemlje, proaktivno primenjuju i više standarde ESG okvira.

Za početak bih se osvrnula na socijalnu ekonomiju, tzv. dobru ekonomiju koja podupire kvalitet života u celoj zajednici stvarajući prilike i mogućnosti da svako zadovolji svoje potrebe bez ugrožavanja interesa drugih. Ova ekonomija neguje solidarnost, pravedno korišćenje resursa, održivost ekosistema uz prihvatanje visoke odgovornosti za postupke. Kako mi kao Banka dajemo doprinos ovoj temi? Tako što kroz naše socijalno bankarstvo obezbeđujemo podršku početnicima u poslovanju koji pokretanjem svojih biznisa rešavaju svoju materijalnu egzistenciju, socijalnim preduzećima čijim osnivanjem se utiče na goruće probleme u društvu, kao i osnaživanjem i produbljivanjem pozitivnog uticaja organizacija civilnog društva koje se bore za opšte dobro.

Kao finansijska institucija smatramo da imamo odgovornost i obavezu u pružanju doprinosa finansijskom opismenjavanju i edukaciji društva u najširem smislu, jer jedino ako imamo društvo koje razume i vlada osnovnim ekonomskim pojmovima možemo da imamo i finansijski zdravo društvo. Upravo zato se trudimo da edukujemo, informišemo, savetujemo ne samo naše klijente, već i širu javnost kako bismo sve finansijske proizvode, usluge i instrumente koristili na najbolji moguć način.

Sa druge strane, banka kao poslodavac gradi i neguje jednu otvorenu inkluzivnu korporativnu kulturu koja pojedince vidi i uvažava kroz sinergiju njihove jedinstvenosti. Promovišemo kulturu koja poštuje iskustvo ali je otvorena za inovacije i promene. U našoj Banci je zaposleno više od 70% žena, dok su na 50% najviših menadžerskih pozicija upravo žene koje vodi i prva žena CEO. Jasno je da negujemo kulturu osnaživanja žena trudeći se da pokažemo da je balans poslovnog i privatnog života ne samo moguć, već jednakovo važan. Oblast u kojoj se još usavršavamo sa ciljem i željom da postanemo bolji je oblast zapošljavanja osoba sa invaliditetom i baš zato smo postali članica Mreže poslodavaca koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom.

“ Jasno je da ESG agenda u veoma velikoj meri utiče već sada, a još više će uticati na naše poslovanje iz svih uglova i kroz sve aspekte od toga kako mi sami poslujemo do kreiranja i plasiranja proizvoda i usluga za naše klijente. ”

U kojoj meri su ESG kriterijumi značajni prilikom donošenja poslovnih odluka? Da li uzimate u obzir ESG performanse saradnika i drugih aktera?

Erste Grupa je potpisnica: Bankarske alijanse za neto nultu emisiju UN-a (NZBA), Finansijske inicijative Programa UN-a za zaštitu životne sredine (UNEP FI), Globalnog dogovora UN-a, Principa UN-a za odgovorno bankarstvo, a Banka u Srbiji je dodatno pristupila Globalnom dogовору UN u Srbiji, kao i potpisala Principe osnaživanja žena UN Women i UN Standarde za ponašanje preduzeća za borbu protiv diskriminacije LGBTIQ.

Takođe, Erste Grupa sa svim svojim članicama definisala da će do 2050 godine da postigne: plasiranje 1 milijarde EUR kroz socijalnu ekonomiju kojim će se otvoriti 200.000 radnih mesta i izgraditi 15.000 domova za socijalno ugrožene, korišćenje do 90% zelene energije, promovisanje do 30% žena na najviše upravljačke funkcije, neto nulte operacije i neto nulti portfolio.

Strogo poštujemo dokumenta koja smo postavili i javno: Kodeks poslovnog ponašanja zaposlenih, Kodeks poslovnog ponašanja za dobavljače, Politiku odgovornog finansiranja i Politiku diverziteta i inkluzije. Jasno je da ESG agenda u veoma velikoj meri utiče već sada, a još više će uticati na naše poslovanje iz svih uglova i kroz sve aspekte od toga kako mi sami poslujemo do kreiranja i plasiranja proizvoda i usluga za naše klijente. Kako se od nas očekuje da poštujemo ESG agendu, isto očekujemo od svih onih sa kojima i za koje poslujemo.

Koji su glavni izazovi u implementaciji ESG kriterijuma kod nas?

ESG agenda je vrlo kompleksna, višeslojna i sveobuhvatna, pa je logično i jasno da strateška implementacija zahteva ozbiljna odricanja i ulaganja. S druge strane, pored toga što svi zajedno moramo mnogo da učimo kako bismo razumeli svoju ulogu na pravi način da bismo mogli da delujemo i zakonska regulativa bi trebalo brže da se usklađuje sa EU okvirima i obezbedi adekvatnu podršku u praktičnom smislu kako bi efekti bili što pre vidljivi, odnosno kako bismo ih kao društvo osetili.

Kako pratite uspešnost ESG inicijativa? Da li postoje određeni okviri ili indikatori koji se koriste?

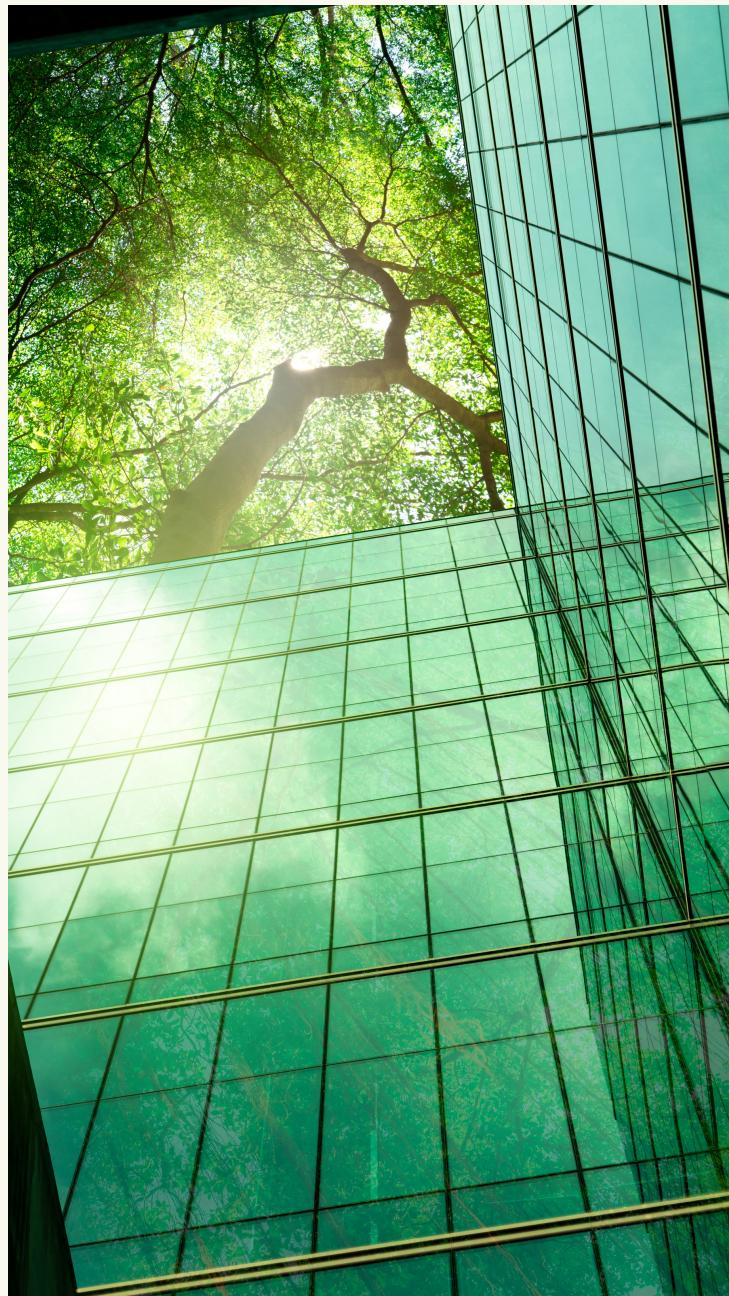
Iza nas je takođe 15 godina transparentne komunikacije i izveštavanja o društveno odgovornom i održivom poslovanju po međunarodno priznatim metodologijama i standardima: GRI – Global Reporting Initiative, Principi Globalnog Dogovora UN-a, Ciljevi održivog razvoja UN-a, kao i Principi osnaživanja žena UN Women. Od pre dve godine uvažili smo i novi zakonski okvir nefinansijskog izveštavanja u Srbiji, kao i ESG smernice. Naš izveštaj od prvog dana sa sobom je nosio javno komuniciranje planova i ciljeva pa je samim tim i merenje njihovog ostvarenje vrlo transparentno. Posebno smo ponosni što naš izveštaj nosi sa sobom odavanje priznanja ljudima pa se i zove: „Banka to su ljudi!“.

Koji su po vama glavni trendovi, izazazovi i mogućnosti u oblasti društvene odgovornosti, posebno u sektoru bankarstva?

Kada govorimo o mogućnostima granice ne postoji... Kako kaže naš narod: „Nebo je granica“. Ja sam po prirodi optimista i verujem da sinergijom ideja i znanja možemo mnogo više i bolje. Verujem da banke treba da udruže snage i daju doprinos da svako društvo postane finansijski zdravije kroz finansijsku edukaciju i inkluziju svih članova. Takođe ograničavanjem svog poslovanja u skladu sa zelenom agendom, definišući spremnost ograničavanja poslovanja i izbora klijenta daćemo jasne i čvrste smernice privredi da se i od njih očekuje poštovanje ESG agende.

Kako vidite balans između poslovnih i finansijskih ciljeva i ostvarenja ESG prioriteta? Šta biste rekli nekom malom privredniku, klijentu koji bi vam postavio ovo pitanje?

Zvučalo bi čudno da neko ko dolazi iz bankarskog sektora kaže „da nije sve u novcu!“, ali zaista jeste tako. Ovde se radi o razumevanju višeg cilja i promene paradigme shvatanja društva i načina poslovanja, kao i ostvarivanja profita. Ako ne znate, pitajte, savetujete se, informišite se... Planiranje korake, definišite prioritete. Svaki trošak na putu ka ostvarivanju ESG agende sagledajte kao jednu od najvažnijih investicija svog sistema i njegove budućnosti. Naše društvo je na početku velike transformacije koja se dešava možda i brže nego bilo koja pre. Stoga samo oni koji su toga svesni i priključe se tom brzom vozu kao što sam rekla na početku, nastaviće uspešno da posluju

O našem sagovorniku

Sonja Konakov Svirčev ima gotovo 20 godina iskustva u razvoju i implementaciji strategija društveno odgovornog poslovanja (CSR), u oblasti nefinansijskog i GRI izveštavanja, razvoju dijaloga sa zainteresovanim stranama na teme kao što su: održivost, socijalna ekonomija i bankarstvo, osnaživanje preduzetnika i udruživanju kapaciteta nevladinih organizacija i povećanje pozitivnog uticaja na društvo; u implementaciji ciljeva održivog razvoja UN i ESG - Okoliš, Društvo i Upravljanje agende, kao i koordinaciji iniciranih programa i projekata u svim ovim oblastima. Već 15 godina Sonja je autor godišnjeg CSR izveštaja Erste Banke, pod nazivom "Banka su ljudi!" Sonja se predano bavi pitanjima diverziteta, jednakosti i inkluzije ne samo kroz razvoj važnih strateških dokumenata, već radi i na kreiranju otvorene i inkluzivne korporativne kulture kroz programe u oblasti rodne ravnopravnosti, osnaživanja žena, podizanje svesti o marginalizovanim grupama kao što su: osobe sa invaliditetom, LGBTIQ+, samohrani roditelji, itd.

Sonja je pokretač i aktivista u oblastima podizanja svesti, edukacije i implementaciji korporativne društvene odgovornosti kao savremene poslovne strategije, kako u kompaniji u kojoj radi, tako i u okviru međunarodnih i lokalnih inicijativa i udruženja: Globalni dogovor Ujedinjenih nacija (UNGC) Srbija, Forum za odgovorno poslovanje (FOP), itd., kojima se pridružila od njihovog osnivanja. Sonja je takođe članica Upravnog odbora Srpskog filantropskog foruma i članica Saveta za društveno odgovorno poslovanje pri Privrednoj komori Srbije. Bila je član tima koji je razvio prvu Nacionalnu strategiju CSR za našu zemlju, i dala je doprinos u definisanju Zakona o volontiranju i Zakona o računovodstvu u vezi sa nefinansijskim izveštavanjem.

Sonja je bila članica Upravnog odbora UNGC tokom 2014. godine. Sonja je bila pokretač inicijative da Erste Banka Srbija postane potpisnica Principa osnaživanja žena i UN standarda ponašanja za poslovanje u borbi protiv diskriminacije lezbejki, gejeva, biseksualaca, transrodnih osoba, interseksa i queer osoba. 2022. godine, Sonja je takođe uključena u prvu zvaničnu listu "CSR profesionalaca u Srbiji" koju je objavio FOP, u saradnji sa Smart kolektivom i časopisom Bizlife.

2023. godine Sonja je prepoznata i kao izuzetan mentor i motivator za mlade ljude zainteresovane za CSR, održivost, raznolikost i inkluziju. Sonja je bila jedna od mentorki Mentorskog programa za žene pod nazivom "Podeli svoje znanje" koji su pokrenuli i više od 10 godina organizovali Evropski pokret u Srbiji, Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u Srbiji, Misija OEBS-a u Beogradu i Erste Banke. Sonja je bila panelista, predavač i trener na brojnim konferencijama i radionicama na kojima je delila svoje znanje i iskustvo.

Zahvaljujući Sonjinom angažmanu, Erste Banka je jedan od lidera u ovoj oblasti, koji sprovodi najbolje prakse u oblasti društveno odgovornog i održivog poslovanja, diverziteta i inkluzije. Brojni programi koje je Sonja inicirala i uspešno implementirala tokom prethodnih godina su javno prepoznati i nagrađeni.

GECIĆ | LAW

NIKOLO SPASIĆA 2, BEOGRAD

WWW.GECICLAW.COM